

# Maelgwn yng Nghymru: maent angen eich help!

Rydym am wybodaeth oddi wrth bysgotwyr i'n helpu i ddeall, lle gellid dod o hyd i Faelgwn yn nyfroedd Cymru a gwarchod y rhywogaeth hon yn well, gan eu bod mewn Perygl Difrifol. Hefyd mae gan Maelgwn nifer o enwau eraill yn Saesneg sef 'angelsharks' 'monk' ac 'Angel fish'!

## Peidiwch â mynd ar ôl Maelgwn

Diogelir maelgwn yn dda yn nyfroedd Cymru ac mae'n anghyfreithlon i fynd ar ôl y rhywogaeth

## Dilynwch y canllawiau

Os byddwch yn dal maelgwn yn ddamweiniol, dilynwch y canllawiau ar y dudalen drosodd i'w rhyddhau yn y cyflwr gorau

## Adroddwch eich bod wedi eu gweld

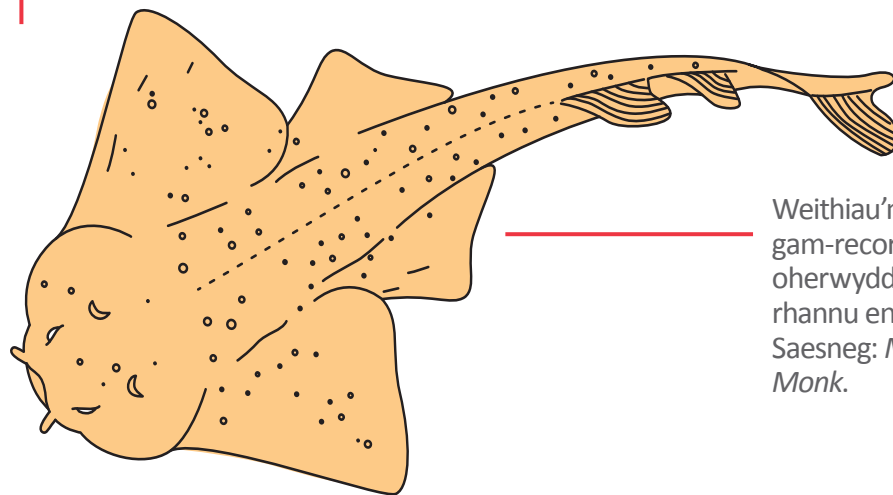
Adroddwch eich bod wedi gweld Maelgi wrth sites <http://sites.zsl.org/angelsharks/> neu wrth [tom@llyngangling.net](mailto:tom@llyngangling.net)



## Beth yw Maelgi?

Siarc ag iddo gorff fflat yw'r Maelgi (*Squatina squatina*), a gall dyfu i fod yn 2.4 metr o hyd.

Mae'n bwydo ar amrywiaeth o bysgod, cramenogion a molysgiaid, ac mae ganddo rôl bwysig wrth gynnal ecosystem forol gytbwys.



Weithiau'n mae'n cael ei gam-recordio fel morgath oherwydd bod y ddau'n rhannu enw cyffredin yn Saesneg: *Monkfish* neu *Monk*.

## Maelgwn Yng Nghymru: pam mae cofnodi yn bwysig?

Roedd maelgwn ar un adeg yn gyffredin ar hyd silff arfordirol a chyfandirol allanol Gogledd-ddwyrain Cefnfor Iwerydd, a Môr Canoldir. Yn dilyn degawdau o leihad mewn nifer, maen nhw wedi **diflannu o nifer o'u cynefinoedd blaenorol**. Serch hynny, mae cofnodion pobl sydd wedi gweld Maelgwn yng Nghymru yn dangos eu bod yn dal i fod yn bresennol yma, ond mae angen gweithredu ar frys i ddeall yn well **faint o faelgwn sy'n defnyddio dyfroedd Cymru a ble mae dod o hyd iddynt**.

## Sut mae Maelgwn yn cael eu gwarchod yng Nghymru?

- Gwaherddir tarfu'n fwriadol ar, targedu, anafu neu ladd Maelgwn o fewn 12 môr-filltir o arfordiroedd Cymru a Lloegr (Atodlen 5 o Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981)
- Gwaherddir targedu, cadw, cludo neu lanio Maelgwn yn llongau holl wledydd yr UE a thrydydd gwledydd yn nyfroedd yr UE. Rhaid i bob maelgi >50 kg gael eu cofnodi. (Rheoliad y Cyngor (UE) Rhif 2017/127)

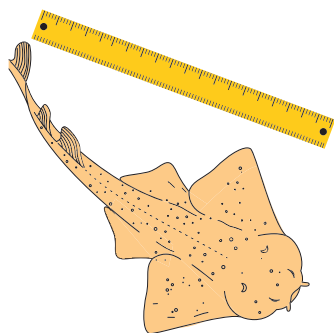


© Carlos Suarez

## Arweiniad i'r ffordd gorau a diogel o ryddhau Maelgwn a ddalwyd yn ddamweiniol

Er ni ddylid targedu Maelgwn, mae'r arweiniad hyn wedi cael ei ddatblygu gyda physgotwyr er mwyn lleihau'r marwolaethau os cânt eu dal yn ddamweiniol.

### 1. Dadfachu



Cofnodwch faint a rhyw'r Maelgi. Mae gan faelgwn gwrywaidd ddau gydiwr (atodion hir) y tu ôl i'w hasgell belfig.

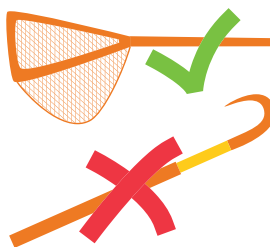
Mae'r wybodaeth hon yn ein helpu i ddiogelu'r rhywogaeth.



Trîwch ddadfachu'r siarc yn y dŵr bob amser (ar ochr y cwch neu mewn dŵr at eich pen-glin ar yr arfordir). Os oes rhaid i chi dorri'r 'leader', torrwch ef mor agos at y bachyn ag y bo modd.

I leihau strae'n ar y siarc gan fod y dŵr yn cynnal ei organau mewnol.

### 2. Wrth fyrrddio y cwch (DIM OND os oes rhaid)

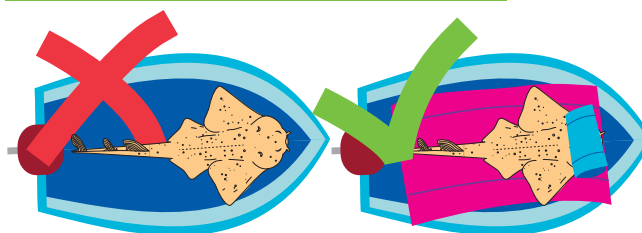


Os ydych ar gwch ac mae angen i chi lanio'r siarc i'w ddadfachu'n ddiogel, defnyddiwch rwyd lanio fawr i'w godi i'r cwch. Peidiwch byth â defnyddio tryfer.

I gynnal yr organau mewnol a sicrhau nad oes unrhyw niwed yn cael ei achosi.

Gosodwch ef ar arwyneb oer, gwlyb a meddal (e.e. tywel gwlyb). Rhowch dywel (wedi' wlychu gyda dŵr môr) dros y llygaid.

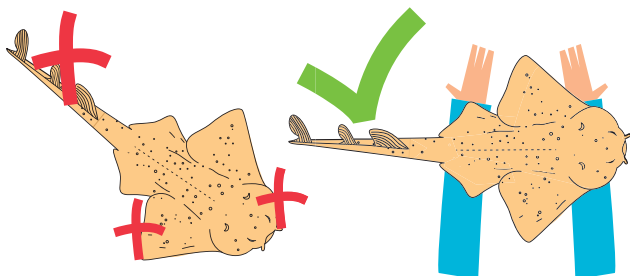
Er mwyn ei gad w'n dawel a di-gyffro.



### 3. Ei drin (DIM OND os oes rhaid)

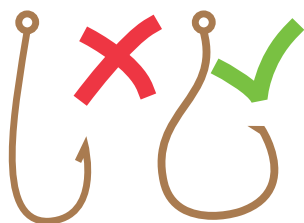
Peidiwch byth â dal y Maelgi wrth ei gynffon, ei esgyll neu'r tagellau'n unig. Mae angen i chi gynnal ochr isaf y siarc.

Rheswm: I leihau'r pwysau ar ei organau mewnol a allai arwain at farwolaeth.



### Tacl pysgota

Defnyddiwch yr offer canlynol i leihau anafiadau i faelgwn os cânt eu dal ar ddamwain



Defnyddiwch fachau pres heb adfach bob amser. Os nad ydynt ar gael, defnyddiwch fachyn arall gyda'r adfach wedi'i wasgu i lawr.

I leihau'r siawns o fachu perffed fel ei bod yn haws dadfachu'r siarc.

Defnyddiwch lein gref.

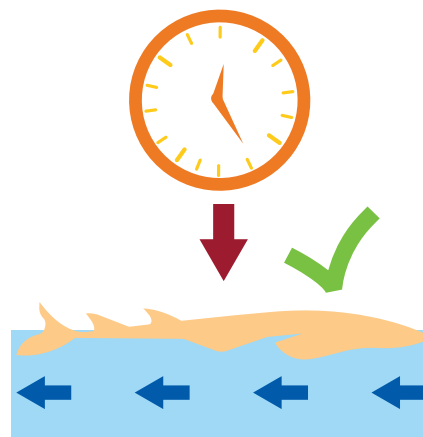
I leihau'r tebygolrwydd y bydd y lein yn torri ac atal y siarc rhag llusgo'r gêr ar ei ôl.

CRYF

### 4. Rhyddhau

Rhyddhewch y siarc cyn gynted â phosibl ar ôl ei ddadfachu. Gollyngwch y siarc yn ofalus i mewn i'r dŵr gan wynebu'r llanw neu'r tonnau.

Mae hyn yn gorfodi ocsigen drwy ei dagellau er mwyn iddo allu nofio i ffordd yn gyflym.



### 5. Adrodd



Rhowch wybod am unrhyw faelgwn y byddwch yn eu dal yn ddamweiniol ar <http://sites.zsl.org/angelsharks/> neu e-bostiwch [tom@llynangling.net](mailto:tom@llynangling.net)

Byddwn yn defnyddio'r wybodaeth hon i ddeall a gwarochd yr anifeiliaid hyn yn well.

